

דף ס

'אפילו בית אחד וחצר אחת...בית אחד בחצר אחת' - אבל בית בלי חצר לא מהני, וי"א דמהני (רש"י כתב בפשיטות: 'חצר ובית לתוכה סגי להיות שויר', משמע דוקא בית בחצר. וכ"כ הריטב"א להדיא דבית בלא חצר לא מהני, וכן לשון השו"ע סי' שצב סעי' א: 'חצר אחת ובית לתוכה'. אך לשון הטור 'בית אחד סגי' משמע דבבית בלבד סגי, וכ"כ הדרישה שם, דהטור ס"ל דמש"כ הגמ' בית וחצר הוא לאו דוקא, ושכ"מ מלשון הרמ"א סעי' ג. אך עי' ביאור הלכה ריש הסימן דמשמע דכיון שיש ריטב"א מפורש דלא מהני - הכי נקטינן. אמנם המאמר ס"ק ב ציין להא דמהני גם שויר בית התבן ובית הבקר, ולהם אין חצר. וע"ע שו"ת נודע ביהודה או"ח סי' נב, מנחת ישראל דף קלז ע"ב, ביאורים על חידושי המאירי סי' כג).

'רבי יצחק...גמרא או סברא...מאי נפקל"מ...גמרא גמור זמורתא תהא' - יש מי שאומר דאין הלכה כרבי יצחק, שהרי פסקנו כרבי שמעון, וממילא אין נפק"מ בהא דרבי יצחק אם מגמרא היא או מסברא (תוספות, תוס' רא"ש בתחילת דבריו). אך כל שאר הפוסקים פסקו כרבי יצחק (הרי"ף [יח ע"א], רמב"ם פ"ה מהל' עירובין ה"כ, העתים, הריטב"א בשם הגאונים, טור, בית יוסף בשם סמ"ג וסמ"ק ודהכי נקטינן, וכ"פ בשו"ע וכל האחרונים ולא מצאנו מערער בזה, וכ"כ הגאון יעקב שהתוס' יחידי 'וכולהו רבוותאי' פסקו כרבי יצחק. ופי' הרא"ש [בפסקיו סי' יא ובתוספותיו כאן] שלפ"ז צ"ל דרבי יצחק דהכא הוא תנא, ובקרבתן נתנאל שם אות ק כתב דלפ"ז יהיה פירוש הגמרא 'מאי נפקא לן מינה' - הרי הלכה כרבי יצחק, וא"כ מה איכפת לנו אם קבלה בידו אם בסברא אמר. עכ"ד [וכן הוא בריטב"א כאן, וסיים: דמסתבר טעמא. עכ"ל. ודו"ק. וברבנו חננאל רק כתב בפשיטות 'והא דרבי יצחק גמרא היא'. ואולי כוונתו דכיון דגמרא היא, דהיינו שקיבל בקבלה - הלכה כמותו, ולהיפוך מהריטב"א שכתב 'דמסתבר טעמא' לטעם היות הלכה כרבי יצחק]].

'גמרא גמור זמורתא תהא' - פרש"י (ביצה כד ע"א): משל שוטים הוא, כמו 'זבון וזבין תגרא אקרי' [ב"מ מ ע"ב], כך 'גמרא גמור', אומר לתלמיד שוטה: למוד הן אמת הן שבוש, ויהא לך לזמר ושיר. עכ"ל. ומשמעות 'לזמר ולשיר' הוא ע"פ הגמ' (מגילה לב ע"א): כל הקורא בלא נעימה והשונה בלא זמרה, עליו הכתוב אומר 'וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים', ע"ש. וכתבו התוס' (שם ד"ה והשונה): שהיו רגילין לשנות המשניות בזמרה לפי שהיו שונין אותן על פה, וע"י כך היו נזכרים יותר. עכ"ל [וע"ע להר"ר מרגליות בספרו נפש חיה (או"ח סי' רלח סעי' א)]. וכן בארחות חיים (הל' תלמוד תורה סעי' כג) כתב: ולא חזי למקרי בלא נעימה ובלא זמרה, כדאמרינן "חיים הם למוצאייהם" - למוצאייהם בפה. עכ"ל [קצ"ע דמפסוק זה לומדת הגמ' (לעיל נד ע"א) רק שצריך להוציא הלימוד בפה, ולא לענין הנעימה. ודו"ק]. [עי' בן הוידע לעיל יח ע"ב]

'לעירובו אלפיים ולביתו יתר מכאן, אסור לביתו ומותר לעירובו' - הוא הדין אם לביתו יש פחות מאלפיים, אסור לדין ביתו, דהיינו שאסור ללכת מביתו אלפיים לכל רוח, שהרי קנה עירובו (ריטב"א, רא"ש סי' יא, תוס' רבנו פרץ. וכתבו דרק אגב דתנא רישא 'ולעירובו יתר מכאן' נקט בסיפא 'ולביתו יתר מכאן', א"נ משום דבעי למיתני שאסור אפילו ללכת לביתו, ובמקרה הנ"ל שרי ללכת לביתו רק אלפיים משם לשאר כיוונים אסור לו. ודו"ק. [ועי' בב"ח שהוסיף עוד טעם למה קנה עירובו, דמסתמא ניחא ליה בעירובו יותר מאלפיים אמה מביתו לשאר רוחות, שהרי מינה שליח לערב לו דוקא לצד ההוא]).

(ע"ב) 'אין אלו אלא דברי נביאות' - רוב המפרשים ביארו דהיינו לשבח, כלומר שהסברא כ"כ מועטת, וודאי דקיבל כן מרבו או ברוח הקודש (משמעות רש"י, תוס', ריטב"א [ובחבורת 'באהלי תורה' הוכיחו כן מגוף לשון הגמרא שכתבה 'וכרב אידי', ואם פליג עליו הול"ל 'וכרבי יהושע בן לוי']). אך יש שמשמע מדבריהם שהוא לשון תימה, כלומר איך יכול לומר כזה דבר בלא סברא כאילו קיבל בנבואה (תוס' רא"ש מדייק מלשון רש"י בביאור רבא 'ומאי נביאותיה, תרווייהו תננהי במתניתין' משמע שבא לומר עפ"ז שהדין עמו שחילק ודלא כהשואל שעירער על הדין. אמנם אח"כ מביא את פי' התוס' שלפנינו דפירושו 'תרווייהו תננהי' ואדרבה מה חידש בדבריו שהתפעלת מהם. ודו"ק. ועי' היטב בלשון רבנו חננאל שכתב: שאינן נשמעין כטעם אלא בגזירה...הא אמר רבא כריב"ל ומסייע ליה ממשנתנו, נמצא מקיים דבריו. עכ"ל. ג"כ משמע ד'אין אלו אלא דברי נביאות' היא טענה כדי לא לקבל דבריו. וברשב"א לכאורה צ"ב, שכתב: דרב אידי גופיה לאו לאיפלוגי עליה קאמר, אלא דמתמה אדיניה מנא ליה. עכ"ל, ודו"ק [ובר"ן העתיק רק חצי הראשון של המשפט הנ"ל]. וע"ע בתוספת שהוסיפו ברשב"א מהד' מוהר"ק ע"פ חידושי תלמיד הרשב"א [ולא ראיתיו], שיש משמעות לשון לכאן ולכאן, דבתחילה כתב: דרבא דאמר תרווייהו תנן מקשה לרב אידי דהיכי קאמר רב אידי ד'אין אלו אלא דברי נביאות,